

Az egyetemi fokon álló mezőgazdasági, kereskedelmi és közgazdaságtudományi oktatás helyzete külföldön.

Összeállította: Lóczy Lajos dr.

Az utóbbi időben egyre gyakrabban hangzott el azon vád, hogy minek egy különálló Közgazdaságtudományi Egyetem Magyarországon, hiszen külföldön hasonló intézmény ilyen alakban nincs. Azt is felrőtták, hogy a mezőgazdasági és kereskedelmi tudományokat nem szabadna egyetemi nivóra emelni, mivel azok a régi konzervatív felfogás szerint a filozófiai és jogi tudományágak rovására vannak.

Ezzel szemben az alábbi adathalmaz alapján rámutathatók, hogy ellenkezőleg a külföldön a legtöbb államban a mezőgazdasági, közgazdasági és kereskedelmi tudományok manapság már egyetemi fokon taníttatnak külön erre a célra szervezett újlag felállított egyetemi fakultásokon, melyek a jogi és filozófiai és természettudományi fakultások mellett párhuzamosan azokkal, mint egyenrangú fakultások szerepelnek. Tehát épen a külföldi példák és statisztikai adatok hosszú sora rácafol azokra és igazolja, hogy külföldön nagy mértékben tért foglalt a világháború után a gazdasági oktatás.

A kereskedelmi és gazdasági tudományok, melyek odig a kereskedelmi akadémiákon adattak elő, épügy egyetemi nivóra emelkedtek mint a technikai tudományok egykoron a felső ipariskolákból a műgyetemekre kerültek. Ez a mai közgazdasági élet és a modern világ fejlődésének jogos követelménye volt. Ugyanezt mondhatjuk a mezőgazdasági tudományokról, melyek jogosult egyetemi nivón való oktatását a külföldi tudományegyetemek és műgyetemek hosszú sora tett magáévá és mint külön fakultást magába is olvasztott. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy már most minden ipariskolát és mezőgazdasági akadémiát egyetemi nivóra kell emelni. Általában az európai államokban 3-5 technikusra egy műgyetem és 2-4 kereskedelmi főiskolára egy-egy egyetemi közgazdasági fakultás esik. Ezen statisztika elsősorban Németországra, Olaszországra és Schweizra vonatkozik.

Az egyetemi nivón álló közgazdasági és kereskedelmi oktatás terén az úttörő munkát Németország és az amerikai U.S.A. végezte. E két modern államban az új felfogás a leghamarabb győzött az ellenző-
keskedő konzervatív felfogáson, amely elítélte a kereskedelmi és gaz-

dasági studiumok együttes egyetemi oktatását.

Igy tehát az Amerikai Egyesült Államok, majd Németország vezette be elsőnek a tudományegyetemekre a jog- és államtudományi és a filozófiai fakultások mellé a kereskedelmi és közgazdasági fakultást, amely Németországban többnyire egyesítve, legfeljebb külön szakciókra osztva, addig az amerikai Unióban két külön fakultás alakjában vezették be. Németországot és az Uniót azután sorra követte Schweiz, Olaszország, Hollandia, Magyarország, Japán, Anglia, Lettország, Finnország, Oroszország.

Jellemző, hogy az alább felsorolt külföldi tudomány és műegyetemek melyek külön közgazdasági, kereskedelmi vagy mezőgazdasági fakultásokat állítottak fel, emellett külön parallell teljesen kiépített filozófiai, természettudományi és jogi-államtudományi karokkal is bírnak. Az egyes tanszékek főként a természettudományokat illetőleg, sohasem közösek. Az ökonómiai és mezőgazdasági fakultásokon a botanika, zoologia, geografia, geológia, fizika, kémia és filozófiai katedrákkal szemben külön katedrákként mint angewandte Botanik, Angew. Zoologie, Wirtschaftsgeographie, Praktische od. Ökonomische Geologie, Praktische Physik és Wirtschaftschemie szerepelnek, a német egyetemeken. Ugyancsak így van ez az amerikai egyetemeken, ahol ugyancsak gazdasági irányban kisebb óraszámmal mint a filozófiai karokon adják elő a természettudományokat.

Manapság már nemcsak Németországban és az amerikai Unióban, hanem ezenkívül Schweizban, Hollandiában, Olaszországban, Japánban, Angliában, Belgiumban, Finnországban, Esztországban, Oroszországban, Canadában és Magyarországon is bevonult a közgazdasági, mezőgazdasági és kereskedelmi oktatás a tudományegyetemekre és kisebb mértékben a műegyetemekre is.

Az alábbi kimutatásban sorra veszem azon külföldi tudomány, illetve műegyetemeket, ahol a gazdasági tudományokkal, azok egyikével vagy másikkal külön kiépített fakultások foglalkoznak és külön rá fogok mutatni azon esetekre, ahol azok többé kevésbé egyesítve szerepelnek.

Németország. Németországban a mezőgazdasági studiumot már régóta egyetemi fokon tanítják. A négy mezőgazdasági főiskolán /Berlin, Bonn, Poppelsdorf, Hohenheim, Weihenstephan/ kívül számos tudományegyetem filozófiai fakultása is nyújt mezőgazdasági diplomát, u.m. Göttingen, Halle, Kiel, Königsberg, Leipzig, Breslau, Jena, Giessen, Rostock.

Jellemző, hogy míg a mezőgazdasági főiskolák a földművelésügyi tárcához, addig az egyetemekhez fűzött mezőgazdasági intézetek a kultusztárcához tartoznak, amiből sokféle ellentét és nehézség fakadt és a két minisztérium gyakori összetűzésére vezetett. Különösen nehézségekbe ütközött a hallgatásnak az átlépése valamely mezőgazdasági főiskoláról valamely egyetemi mezőgazdasági intézetbe vagy fordítva, amidőn a hallgatott órák beszámításánál vagy az a panasz merült fel, hogy a természettudományokat az illető jóllehet gazdasági irányban de túl kevés óraszámban, avagy noha teljes óraszámban de nem gazdasági irányba hallgatta. Végül 1924-ben hozott törvény gondoskodott az egyetemi fokon álló mezőgazdasági vizsgarendről és szabályozta a felvételeket is az egyetemi mezőgazdasági intézetek és mezőgazdasági főiskolák között.

A kereskedelmi és közgazdasági tudományok egyetemi fokon történő oktatásáról Németországban több egyetemen kiépített összevont u.n. "Staatswirtschaftliche Fakultät" avagy u.n. "Wirtschaft u. socialwiss. Fakultät" gondoskodik. /München, Frankfurt, Köln/. Többhelyütt azonban még nincsen külön kiépített ilyen fakultás, hanem a megfelelően kibővített jogi kar gondoskodik a gazdasági kiképzésről. Így Jénában, Rostockban, Tübingenben a gazdasági studiumokkal foglalkozó katedrák az u.n. "Rechts und Wirtschaftswissenschaftliche Fakultät" és a Filozófiai karhoz fűzött "Landwirtschaftliche Institut" közt vannak megosztva.

München: Ludw. Maxim. Universität közelében felállított Staatswirtschaftliche Fakultät. 12 ordináriussal és számos meghívott előadóval. Jellemző, hogy ezen fakultás, amely a jogi, filozófiai és állatorvosi külön fakultásokkal párhuzamosan mint külön önálló és egyenrangú kar szerepel, ami közgazdasági egyetemi karunk programjához hasonlóan épült ki. Egyesíti magában egy közgazdaságtudományi, mint a gazdasági természettudományokat is. A következő külön katedrák szerepelnek itt. Nationalökonomie, Finanzwissenschaft, Wirtschaftsgeschichte, Forstpolitik, Forstverwaltung, Finanzwissenschaft und Statistik, Praktische Geologie und Bodenkunde, Agriculturchemie, Angewandte Botanik, Angew. Zoologie, Forsteinrichtung, Forstpolitik, Forstliche Produktionslehre, Sozialpolitik, Wirtschaftsgeschichte, Wirtschaftsgeographie. 1924-ben az egyetem 7231 számu hallgatójából 936 esett a Staatswirtschaftliche Fakultät-ra.

Köln. Universität. Wirtschafts u. Sozialwissenschaftliche Fakultät, 12 rendes tanszékkel 4 rendkívüli tanszékkel és 21 meghívott előadóval. A régebbi kölni Handlungshochschule-t és a Hochschule für kommunale und sociale Verwaltung-ot vette fel magába, a tudományegyetem külön fakultásként 1919. május 21.-én. Miután a porosz állam és Köln városa erre nézve szerződést kötött, 1924-ben az egyetem 5196 hallgatója közül 3154 hallgató látogatta ezen fakultást.

Frankfurt a/M. Wirtschafts und Sozialwissenschaftliche Fakultät, 15 rendes tanszékkel és számos meghívott szakelőadóval. Itt is az azelőtti városi "Akademie für Social und Handelswissenschaften" vétetett fel a "Preussische Staatsuniversität"-hez, mint egyenrangú külön fakultás némi átalakítással. Az új egyetemi fakultás a szabályzat értelmében hivatva van egy kereskedelmi akadémia feladatát egyetemi nivón pótolni.

Ezenkívül kereskedelmi főiskola van még Berlinben, Leipzigben, Königsbergben, Nürnbergben és Mannheimben, melyeknek jogositványuk van diplomát kiállítani.

- Jena. Staatsuniversität. Rechts und wirtschaftswissenschaft Fakultät, und Landwirtschaftliches Institut.
- Tübingen. Eberhards Karls-Universität, Rechts und Wirtschaftswiss Fakultät Abt.A.Rechtswissenschaftliche Fakultät, Abt.B.Wirtschaftswiss.Fak.1924-ben 2450 hallgatóból 595 volt a jogász és 170 a közgazdász.
- Rostock. Universität. Rechts und Wirtschaftswiss.Fakultät.
- Düsseldorf. Akademische Kurse für allg.Fortbildung und Wirtschaftswissenschaften. Auf hochschulmässiger Grundlage Vertiefung in Wirtschaftswissenschaften.
- München. Technische Hochschule. Wirtschaftswissenschaftliche Abteilung. 3 ordináriussal, 2 rendkívüli tanszókkal és 43 meghívott előadóval és Landwirtschaftliche Abteilung 5 tanzókkal.
- Breslau. Schlesische Friedrich Wilhelm Universität. Philosophische Fakultät mit Landwirtschaftlichen Instituten. A breszlai Osteuropainstitut, amely 1918-ben alapított és részben az Egyetemhez részben a Müegyetemhez fűződik, hivatva van arra, hogy Keleteurópa szellemi és gazdasági életének alapjait és fejlődési feltételeit tanulmányozza és az emellett nyert tapasztalatokat az akadémiai tanításban a közigazgatásban és a gazdasági praxisban gyümölcsösítse. Az intézet 7 osztályból áll.
- Jena. Landesuniversität.Philosophische Fakultät mit Landwirtschaftlichen Inst.Az alábbi egyetemek mezőgazdasági diplomát és doktorátust adnak.
- Göttingen. Georg. Aug.Universität. mezőg.dipl.és doktorátust ad.
<u>Halle.</u> Vereinigte Friedrichs Univ.	"	"	"	"
<u>Kiel.</u> Christian Albrechts Univ.	"	"	"	"
<u>Königsberg.</u> Albertus Universität.	"	"	"	"
<u>Leipzig.</u> Universität.	"	"	"	"
<u>Breslau.</u> Schlesische Friedr.Wilhelm.Univ.	"	"	"	"
<u>Glossen.</u> Hessische Ludwigs-Universität.	"	"	"	"
<u>Rostock.</u> Universität.	"	"	"	"
<u>Berlin.</u> Landwirtschaftliche Hochschule	5 osztállyal	"	"	"
<u>Bonn-Poppelsdorf.</u> Landwirtschaftliches Hochschule	3 fakultással	"	"	"
<u>Hohenheim.</u>	"	"	2 osztállyal.	"
-
- E
- Észak America. Egyetemek kereskedelmi, ökonómiai, vagy mezőgazdasági fakultásokkal.
- U.S.A.
- Alfred /New York/ Alfred University.State School of Agriculture.
- Athens /Georgia/ Univ.of Georgia.Agriculture College, és School of Commerce.
- Baton Rouge /Louisiana/ State Univ.of Louisiana. Agricult.College.
- Berkeley San Francisco University of California College of Commerce, School of Agriculture.
- Bloomington Indiana Univ. School of Commerce and Finance.
- Boston University. College of business Administration, Coll.of Pract. arts and sellers.
- Burlington University of Vermont and State Agriculture College.
- Cambridge Harward University. School of business administration.
- Chapel Hill Univ. of North Carolina School of Commerce.
- Columbia and Rolla. University of Missouri, Faculty of Business and Public Administration College of Agriculture.
- Columbus The Ohio State University. College of Agroculture.College of Commerce.
- Denver University of Denver, School of Commerce, School of Accaunts and Finance.
- Eugene University of Oregon, School of Business Administration.
- Fayetteville University of Arkansas, College of Agriculture.
- Gainesville University of Florida, College of Agriculture.

- Grand Forks. State University of Dakota, School of Commerce.
- Iowa City University of Iowa, College of Commerce.
- Ithaca Cornell Univ. New York. State College of Agriculture.
- Knoxville University of Tennessee. Faculty of Agriculture, School of Commerce, School of Home Economics.
- Lafayette Purdue University. Faculty of Agriculture.
- Lawrence University of Kansas. Faculty of Agronomia. School of business
- Lexington University of Kentucky. Faculty of Agriculture.
- Lexington Washington and Lee University. School of Commerce and Administration.
- Lincoln University of Nebraska. College of Agriculture, School of Business Admin.
- Los Angeles University of Southern California. Coll. of Commerce and Busin. Admin.
- Manhattan Kansas State Agriculture College. Fac. of Home Economics; Fac. of Agric.
- Manila Univ. of the Philippines College Agricult.
- Minneapolis University of Minnesota. Dep. of Agriculture, School of Business.
- Missoula University of Montana: State Univ. School of Busin. admin. Dep. of Politic Economics.
- Montral Faculty of Agriculture, School of Commerce, School of Social Service.
- Canada.
- Montreal Université de Montreal. Ecole des sciences social économiques et politiques, Ecole des Hautes Études Commercial
- Morgantown West Virginia University College of Agriculture.
- New York Columbia University. School of Commerce and Business.
- New York University. Faculty of Commerce Accounts and Finance; Fac. of Business.
- New York Fordham University. School of Business Law and Accountancy.
- Norma State. University of Oklahoma. School of Business; School of sociale service.
- Notre Dame University of Notre Dame. College of Commerce.
- Omaha Creighton University Departement of Commerce and Finance.
- Oroho University of Maine. College of Agriculture.
- Philaddphia University of Pennsylvania. Depart. 4. Wharton School. Economics. Finance, Business Administr.
- Pittsburgh University of Pittsburgh. School of Economics.
- Reno. Unvers. of Nevada. College of Agriculture incl. School of Homes Economics.
- Saint Lous Washington University. School of Commerce and Finance.
- St. Louis University. School of Commerce and Finance.
- State College School of Agricultura /Pennsylvania State College/.
- Syracuse Syracuse University. College of Agriculture. Coll. of Business Admin. Coll. of Home Economics.

Tucson University of Arizona College of Agriculture.

Washington Howard University. Dean School of Commerce and Finance.

Washington Georgetown Univ. School of foreign service.

Winnipeg Univers. of Manitoba. Faculty of Agriculture.

Egyéb Európa.

Olaszország. Kereskedelmi és közgazdasági egyetemi fokon álló tanítás két egyetemen és 4 kereskedelmi főiskolán folyik, melyek négy éves kurzussal bírnak. A mezőgazdasági főiskolák még nincsenek az egyetemekhez fűzve.

Milanó Università Commerciale Luigi Bocconi. 1922-ben alakult 20 tanszékkel és számos meghívott előadóval. Ezen első kereskedelmi egyetem teljesen egyetemi fokon áll. 1924-ben 600 hallgatója volt. /Cabinetta di geografia economica/.
Trieste. Reale Università degli studi economica et commerciale. 1920-1924. években alakult a Trieszti Kereskedelmi főiskolából. 1924-ben 347 hallgatója volt. Eddig 10 ordinarius tanszéke van.

Bari, Catania, Genova, Venezia Torino kereskedelmi főiskolák.

Bologna, Milanó? Perugia, Pisa, Portici mezőgazdasági főiskolákkal.

Hollandia. Amsterdam. Universiteit van Amsterdam. Fakultät der Handels-
wetenschappen. Kiépítés alatt. Eddig 7 rendes tanszékkel.

Schweiz. Geneve Université de Genève. Faculté des Sciences économiques
et sociales 14 rendes tanszékkel kiépítés alatt. A Fakultáshoz egy "Institut des Hautes Études Commerciales" is tartozik.

Lausanne. Université Ecole des Hautes Études Commerciales 6 tanszékkel. Ecole des Sciences Sociales 3 tanszékkel. Mindkettő a jogi karhoz tartozik mint annak szekciója.

Zürich Eidgenössische Technische Hochschule Forstschule und Land-
wirtschaftliche Abteilung.

Franciaország. Université de Paris. A jogi fakultáson belül Ecole
des Hautes Études Commerciales, azonkívül Ecole Sup. Prati-
ques de Commerc et d'Industrie. Angers, Montpellier, Nancy
Paris /nem egyetem/

Strasbourg Université de Strassbourg. Faculté des Droit
et des sciences politiques IV. Sciences économiques.
Mezőgazdasági főiskola Ecole sup. d'agriculture et de viticulture: Beauvais, Douai, Grignon, Montpellier /nem egyetemi fokon/.

Anglia Birmingham University of Bin. Chelwood Faculty of Commerce 1902
London University London School of Economics and political
science.

Liverpool School of Studies. 2366 hallgató.

South Eastern agricult. College, 21 tanszékkel.

Manchester Victoria University of Manchester. Faculty of
Commerce.

Cirencester. Royal Agric. College.

Aberdeen, Edinburgh, Glasgow, Royal Agric. College /:nem egyetemi fokon/.

Belfast The Queens Univ. of Belfast Faculty of Commerce.

Belgium. Université libre de Bruxelles Faculté des sciences appliquées.
Az egyetemhez csatolva Ecole des sciences politiques et
sociales 6 szekcióval. Politikai, népgazdaságtani, szociális
tud. koloniális tud. közigazgatási tud. pénzügytan 8 tanszék-

kol Ecole de Commercialis.

Gand.Université. Ecole spec.de Commerce annexé a la Faculté de Droit.

Liege Université. Ecole speciale de Commerce.

Louvain.Université Catholique. Ecole des sciences politiques et sociales. A jogi fakultáson kívül áll. Ecole supérieure de commerce. Sciences commerciales, finances consulaires et coloniales. Institut agronomique.

Lettország Riga. Universitát. Juristisch-ökonomische Fakultät. Érdekes, hogy itt is miként Genevében és Lausanneban a kereskedelmi szakok a jogi karhoz tartozik.

Finnország, Helsingfors Universitát. Agronomisch-ökonomische Fakultät. 12 katedrával és számos előadóval.

Eszterország Dorpat.Tartu. Estonische Universitát. Landwirtschaftliche Fakultät 74 tanszékkel és Juristische Fakultät incl.Commercielle Abteilung.

Jugoszlavia Zagreb. Kgl.Universitát. Landwirtschaftliche Fakultät 14 tanszékkel.

Belgrád. Universitát Kraljevino srba hrvato i slovaca Landwirtschaftliche Fakultät. Mindkét egyetemen a mezőgazdasági Karok a háború után újonnan állítottak fel.

Lengyelország. Krakov. Jagellonische Universitát. Landwirtschaftliche Fakultät 11 tanszékkel.

Iwów-Lemberg. Technische Hochschule.Fakultät für Ackerbau und Forswesen. 17 tanszékkel.

Poznan. Polnische Universitát. Land und Forstwissenschaftlichen fakultät.

Románia Kolozsvár.- Cluj. Technische Hochschule. Landwirtschaftliche Fakultät 4 évi studium után diplomát nyújt.

Bukarest. Bucuresti. Az erdészeti főiskola a meggyetemen mint annak fakultása, az állatorvosi főiskola ellenben a tudományegyetemen működik mint fakultás.

Bulgária Sofia. Universitát. "Agronomische Fakultät" 11 tanszékkel és 12 előadóval. Felállított 1921-ben.

Sofia. Svoboden Universitát. Université libre des sciences politiques et économiques. Inst.Balkanique de proch.Orient. 3 fakultással. 1./Külföldi, 2./ Közigazgatási, 3./ Kereskedelmi és népgazdasági fakultással. 1924-ben 1200 hallgatóval 3 évi kurzussal, nem egyetemi fokon.

Csehszlovákia Praha-Böhmische Technische Hochschule.Act.für Land und Forstwissenschaften. 1924-ben 993 hallgató volt a fakultásra beiratkozva. 26 tanszékkel és számos meghívott előadóval. Praha. Deutsche Technische Hochschule Landwirtschaftliche Abteilung.

Teschen-Liebwald. Abteilung für Landwirtschaft der deutschen Technischen Hochschule in Praha.

Brün. Hochschule für Bodenkultur.

Á z s i a .

Japan Fukuoka. The Kyushu Imper.University.Depart.of Agriculture.

Kyoto. Kyoto Imperial University.Dep.of Economics./Dep.of Agriculture. 13 tanszékkel. /12 tanszékkel/.

Tokyo. Imperial University of Tokyo.Faculty of Agriculture 33 rendes, 29 rendkívüli tanárral és 44 lektorral. Faculty of Economics 24 rendes és 9 rk.tanárral.

Rokyo. The Tokyo University of Commerce 1920-ban emeltetett egyetemi rangra az azelőtti kereskedelmi főiskola.Doktori diplomát nyújt, Doctor of Commerce és Doctor of Economics. 1924-ben 2101 hallgatóval.

Tokyo. The Keio University. College of Economics.

Sapporo. The Hokkaido University 1918-ban állítottatott fel az azelőtti Mezőgazdasági főiskolából átalakítva. Faculty of Agriculture.

Kobe. A régi Kereskedelmi főiskola 1926-ban egyetemmé emeltetett.

India. Lahore. The University of the Panjab, Faculty of Agriculture és Faculty of Commerce.

A f r i k a .

Capc Town. University. Faculty of Commerce.

D ó l a m e r i k a .

Lima Peru. Universidad Mayor de San Marcos. Facultad de Ciencias políticas y Administrativas.

La Plata. Argentina. Universidad Nacional Fac. de Agronomía.

Santiago de Chile. Universidad Católica de Santiago. Facultad de Agronomía.
